

سمت های حقوقی تجارت الکترونیکی

بررسی در نظام حقوقی ایران، ایالت متحده آمریکا و اتحادیه اروپا

www.ketab.ir

تالیف: دکتر هژیر مهری

سرشناسه	مهری، هژیر، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	سمت‌های حقوقی تجارت الکترونیکی بررسی در نظام حقوقی ایران، ایالت متحده آمریکا و اتحادیه اروپا/ تالیف هژیر مهری.
مشخصات نشر	کرج: انتشارات ملومه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۸۵ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۰۲-۵۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۷۴-۱۸۵.
موضوع	بازرگانی الکترونیکی -- جنبه‌های حقوقی
موضوع	Legal aspects -- Electronic commerce
موضوع	قراردادهای الکترونیکی
موضوع	Electronic contracts
موضوع	بازرگانی الکترونیکی -- ایران -- جنبه‌های حقوقی

سمت‌های حقوقی تجارت الکترونیکی بررسی در نظام حقوقی ایران، ایالت متحده آمریکا و اتحادیه اروپا

تالیف: دکتر هژیر مهری

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۰۲-۵۷-۰

حروف چینی: مهرداد کمال پور

طرح جلد: مهرداد کمال پور

نظارت بر چاپ: خسرو نظری ملومه

چاپ و صحافی: پردیس دانش

قیمت: ۱۱۵۰۰۰ تومان

آدرس: کرج، خیابان قلم، اول جواد آباد، پاساژ ایفل، واحد ۲۸

تلفن تماس: ۰۹۳۵۵۶۶۸۹۶۷ - ۰۹۱۲۵۶۶۸۹۶۴ - ۰۲۶۳۴۵۳۱۴۰۰

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱۱
فصل اول	
شکل گیری و انکشاف تجارت الکترونیکی	
تاریخچه، مفهوم و شناخت تجارت الکترونیکی	۱۶
الف- تاریخچه تجارت الکترونیکی	۱۷
ب- تعریف تجارت الکترونیک	۲۰
پ- تعریف حقوق تجارت الکترونیک	۲۳
ت- مبانی حقوق تجارت الکترونیک	۲۳
ث- منابع حقوق تجارت الکترونیکی	۲۵
۱- قانون	۲۵
۲- محورهای اساسی تجارت الکترونیکی	۳۱
الف - انواع مدل های تجارت الکترونیکی	۳۱
ب- مزایای استفاده از تجارت الکترونیکی	۳۳
پ- دلایل استفاده سازمان ها از تجارت الکترونیکی	۳۶
۳- جایگاه تجارت الکترونیکی در حقوق	۳۷
الف- قراردادهای الکترونیکی و آثار حقوقی مترتب بر آنها	۴۰
۱- طرز بیان ایجاب و قبول	۴۱
ب- حقوق تجارت الکترونیک در ایران و کشورهای اسلامی	۴۲

۴۸	۱-حقوق تجارت الکترونیک در کشورهای اسلامی
۵۱	ب-جایگاه تجارت الکترونیک در ایران و کشورهای اسلامی
۵۲	مبحث اول - قلمرو شمول قانون
۵۴	مبحث دوم - قواعد تبلیغ
۵۵	تجارت الکترونیک در روسیه
۶۹	تجارت الکترونیکی و تجارت سنتی و روابط آنها

فصل دوم

قرارداد های الکترونیکی

۷۹	تشکیل و تبیین قرارداد های الکترونیکی
۸۱	ایجاب و قبول الکترونیکی
۸۲	الف- مفهوم ایجاب و قبول الکترونیکی
۸۴	زمان و مکان تشکیل قرارداد های الکترونیکی
۸۶	الف-زمان تشکیل قرارداد های الکترونیکی
۸۶	۱- قرارداد های فوری
۸۷	۲- قرارداد های غیرفوری
۸۹	ب-مکان تشکیل قرارداد های الکترونیکی
۹۱	امضای الکترونیکی
۹۱	الف-تعریف امضای الکترونیکی
۹۲	ب-انواع امضای الکترونیکی
۹۳	ج-چگونگی شکل گیری و ایجاد امضای الکترونیکی
۹۴	د-مفهوم ثبت الکترونیکی

هـ-ماهیت ثبت الکترونیکی.....	۹۵
و-مسایل حقوقی ناشی از امضای دیجیتالی.....	۹۶
ی-مطالعه ی تطبیقی جایگاه امضای الکترونیکی.....	۹۸
۱-اسناد و مقررات بین المللی.....	۹۹
۲-حقوق آمریکا.....	۱۰۱
۳-حقوق ایران.....	۱۰۲
پرداخت الکترونیکی.....	۱۰۴
بند اول:ویژگی های پرداخت الکترونیکی.....	۱۰۶
۱-اطمینان پذیری.....	۱۰۶
۲-محرمانگی.....	۱۰۶
۳-انعطاف پذیری.....	۱۰۶
۴-تشخیص هویت.....	۱۰۷
۵-قطعیت پرداخت.....	۱۰۷
بند دوم:شیوه های پرداخت الکترونیکی.....	۱۰۸
۱-پرداخت کارتی.....	۱۰۸
۲-انتقال پول الکترونیکی.....	۱۰۹

فصل سوم

صلاحیت دادگاهها در قرارداد های تجاری الکترونیکی

دیدگاه حقوقی اتحادیه اروپا.....	۱۱۳
بند نخست: شروط مربوط به انتخاب دادگاه در قراردادهای الکترونیکی.....	۱۱۴
بند دوم:صلاحیت عام.....	۱۱۵

بند سوم: صلاحیت خاص	۱۱۵
تجارت الکترونیک در کنواسیون بیع بین المللی کالا	۱۱۵
۱ قواعد سازمانهای بین المللی و منطقه‌ای	۱۱۸
دیدگاه حقوقی ایالت متحده امریکا	۱۲۰
بند نخست: انواع صلاحیت قضایی در ایالات متحده	۱۲۱
الف- صلاحیت موضوعی	۱۲۱
ب- صلاحیت شخصی	۱۲۱
صلاحیت عام	۱۲۱
صلاحیت خاص	۱۲۲
دیدگاه حقوقی ایران	۱۲۳
الف - ارتباط بین قرارداد الکترونیکی و قرارداد بین المللی	۱۲۴
ب- صلاحیت حقوقی	۱۲۵
تعیین صلاحیت دادگاه‌ها در جرایم الکترونیکی	۱۲۷
قوانین داخلی کشورها	۱۳۰

فصل چهارم

قانون حاکم بر قرارداد های تجاری الکترونیکی

مبانی تعیین قانون حاکم بر قرارداد های الکترونیکی	۱۳۳
الف- اعتبار داده پیام‌ها در ایجاد ماهیت حقوقی	۱۳۳
ب- ایجاب و قبول از طریق داده پیام‌های الکترونیک	۱۳۶
جایگاه و نقش اصلی حاکمیت اراده در تعیین قانون حاکم بر قرارداد های	۱۳۷

الف- قانون ماهوی قابل اعمال بر تعهدات قراردادی الکترونیکی.....	۱۳۸
ب- عوامل ارتباطی تعیین قانون قابل اعمال بر قرارداد های الکترونیکی.....	۱۴۰
۳-چگونگی تعیین قانون حاکم بر قرارداد های تجاری الکترونیکی.....	۱۴۱
گفتار نخست: اهمیت قانون حاکم واصل حاکمیت اراده در تعیین آن	۱۴۲
۱- اهمیت قانون حاکم در مورد قرارداد های الکترونیکی	۱۴۲
۲- اصل حاکمیت اراده در تعیین حاکم بر قراردادهای الکترونیکی.....	۱۴۵
۳- حقوق ایران	۱۴۵
۴- بررسی امکان تأمین تشریفات در قراردادهای الکترونیکی.....	۱۴۶
گفتار دوم: نظریه ارایه شده در مورد تنوری تشخیص دادگاه صالح.....	۱۴۷
گفتار سوم: موانع ومحدودیت های قانون حاکم	۱۴۸
۱- قواعد امره.....	۱۴۸
۲-نظم عمومی.....	۱۴۹
۳- اخلاق حسنه.....	۱۵۰
۴-اموال غیر منقول.....	۱۵۱
۵- قرارداد های الکترونیکی حمل ونقل کالا.....	۱۵۲
گفتار چهارم: قلمروشمول قانون حاکم بر قراردادهای الکترونیکی.....	۱۵۳
۱- ماهیت واعتبار قرارداد	۱۵۴
۲- ارکان شکلی قرارداد.....	۱۵۴
۳- اهلیت.....	۱۵۴
۴- تفسیر قرارداد.....	۱۵۶

مقدمه

استفاده از تلفن، تلکس، نمابر در معاملات تجاری ملی یا بین المللی از مدتها پیش معمول گردیده است و دیر زمانی است که بازرگانان به کمک این وسایل بدون حضور در یک مجلس مبادرت به انعقاد قراردادهای بازرگانی از راه دور می نمایند اما هیچگاه فضای مجازی الکترونیکی به نحوی که امروزه شاهد آن هستیم در روابط واقعی و حقوقی طرفین قراردادهای بازرگانی داخل و منطقه ای و بین المللی تاثیر نداشته است. وجود بازارچه ها، پاساژها و فروشگاههای تجاری که عملا هیچ مکان واقعی را اشغال نکرده اند امکان بازدید و گردش در این بازارها در آن واحد در چهار گوشه دنیا بدون اینکه حتی میز کار خود را ترک کنیم و سفارش خرید کالاهایی که ظاهرا از نقطه ای نامعلوم جهان به طور مجازی در ویتترین های مجازی این فروشگاههای مجازی قرار گرفته اند و به روی شبکه تبلیغ شده اند، پرداخت الکترونیکی بهای کالا و خدمات، مبادله ی ثمن و مبیع مابین خریدار و فروشنده ای که ظاهرا نه یکدیگر را می شناسند و نه آدرس واقعی از یکدیگر دارند موجب شده که عملیات تجارت الکترونیکی معجزه ی قرن تلقی شود. استفاده از پدیده ی تجارت الکترونیک و مبادله الکترونیکی داده ها ماهیت حقوقی بسیاری از عناصر قراردادهای خرید و فروش کالا یا خدمات را در معرض ابهام و اشکال قرار داده و مسائل حقوقی زیادی را مطرح نموده که دست اندرکاران امر، اقتصاددانان، بازرگانان و حقوقدانان نمی توانند نسبت به آنها بی

تفاوت باشند. می توان گفت بدون تعیین تکلیف و شفاف سازی این مسائل تنظیم روابط و تعیین حقوق و تکالیف اشخاص غیر ممکن است. تحلیل مواد قانون تجارت الکترونیکی ایران و مطالعه تطبیقی با حقوق آمریکا و قانون نمونه دفاتر اسناد رسمی آن کشور، راهگشای حل بسیاری از مسائل و پاسخ به پرسش های مطرح در زمینه ثبت الکترونیکی خواهد بود. به واسطه اختراعات شگرفی که در زمینه تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات صورت گرفته، عصر جدیدی در مبادلات تجاری و بازرگانی به وجود آمده است. امکان ورود، ثبت و پردازش اطلاعات و همزمان، اتصال پیوند سیستم های کامپیوتری و اینترنت، و پیشرفت روز افزون پروتکل های مخابراتی دیجیتال و در عین حال، اختراع سیستم های رمزنگاری ریاضی نامتقارن، فرصت منحصر به فردی برای تبادل حجمی وسیع از اطلاعات، به نحوی ایمن و مطمئن فراهم ساخته است. با توجه به تحولات فوق در روی آوردن مردم به قراردادهای الکترونیکی در این کتاب به بررسی سمت های حقوقی تجارت الکترونیکی در چهار باب با عنوان: شکل یابی و انکشاف، قراردادهای، صلاحیت دادگاهها و قانون حاکم بر قراردادهای تجارت الکترونیکی خواهیم پرداخت.

دکتر هژیر مهری

۱۴۰۰/۶/۱۹